

ที่ วศก. 83 /2562

30 กันยายน 2562

เรื่อง การตอบรับบทความเพื่อพิมพ์ในวารสารวิชาการเศรษฐศาสตร์และกลยุทธ์การจัดการ

เรียน คุณอังคณา ตาเสนา คุณสมเกียรติ ชัยพิบูลย์ และคุณกฤตวิทย์ อัจฉริยะพานิชกุล

ตามที่ท่านได้ส่งต้นฉบับบทความ เรื่อง พฤติกรรมการใช้จ่ายของแรงงานข้ามชาติ ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก (Spending Habits of migrant labor in Tak special economic development zone) เพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารเศรษฐศาสตร์และกลยุทธ์การจัดการของคณะเศรษฐศาสตร์ ศรีราชา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตศรีราชา นั้น

บัดนี้ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิได้พิจารณาบทความของท่านแล้ว มีมติให้รับบทความของท่าน เพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารเศรษฐศาสตร์และกลยุทธ์การจัดการ ปีที่ 7 ฉบับที่ 2 เดือน กรกฎาคม-ธันวาคม 2563

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ



(ดร.พัฒน์ พัฒนรังสรรค์)

บรรณาธิการวารสารเศรษฐศาสตร์และกลยุทธ์การจัดการ



พฤติกรรมการใช้จ่ายของแรงงานข้ามชาติ ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก  
(Spending Habits of migrant labor in Tak special economic development  
zone)

อังคณา ตาเสนา<sup>1</sup> สมเกียรติ ชัยพิบูลย์<sup>2</sup> และกฤตวิทย์ อัจฉริยะพานิชกุล<sup>3</sup>

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้จ่ายของแรงงานข้ามชาติในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก รวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์โดยใช้แบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่าง คือ แรงงานข้ามชาติถูกกฎหมายและมีความสมัครใจจะให้ข้อมูลทำงานอยู่ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตากจำนวน 76 คน การวิเคราะห์ใช้สถิติพรรณนา(Descriptive analysis) และการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ผลการวิจัย พบว่า แรงงานข้ามชาติส่วนใหญ่เข้ามาทำงานในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตากเนื่องจากในประเทศของแรงงานมีค่าจ้างต่ำทำให้ไม่เพียงพอต่อการดำรงชีพ มีความยากจนและไม่มีงานทำ แรงงานข้ามชาติจึงต้องการมีรายได้ มีงานทำและคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และคนที่ชักชวนให้เดินทางมาทำงาน คือญาติพี่น้อง แรงงานข้ามชาติส่วนใหญ่ทำงานอยู่ในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตากมาแล้วมากกว่า 3 ปี สำหรับรายได้ของแรงงานข้ามชาติจะมาจากการทำงานโดยเฉลี่ยจะมีรายได้เท่ากับ 277,585.81 บาท/ปี และมีรายจ่ายเฉลี่ยอยู่ที่ 154,617.81 บาท/ปี สำหรับพฤติกรรมในการใช้จ่ายส่วนใหญ่จะใช้จ่ายด้านอาหาร/เครื่องดื่มและยาสูบ รวมถึงการใช้จ่ายในเรื่องของการเสียโชค และของใช้ส่วนบุคคล/เครื่องนุ่งห่ม/รองเท้า และเมื่อพิจารณาแหล่งที่แรงงานข้ามชาติไปใช้จ่ายมากที่สุด คือ ร้านขายของชำ ตลาดสดและตลาดนัด แรงงานข้ามชาติส่วนใหญ่จะมีพฤติกรรมการออมเงินด้วยการซื้อทอง การวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ พบว่า การใช้จ่ายของแรงงานข้ามชาติขึ้นอยู่กับรายได้ เงินออมและระดับการศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: แรงงานข้ามชาติ พฤติกรรมการใช้จ่าย เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก

ABSTRACT

This study aimed to explore spending habits of migrant labor in Tak Special Economic Development Zone. A set of questionnaires was used for data collection administered with 76 legal migrant labors and they voluntarily provided information in Tak Special Economic

<sup>1</sup> นักศึกษาปริญญาเอก หลักสูตรเศรษฐศาสตร์ประยุกต์ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ อีเมล: nunazaa157@gmail.com

<sup>2</sup> รองศาสตราจารย์ ดร. คณะสารสนเทศและการสื่อสาร มหาวิทยาลัยแม่โจ้ อีเมล: chaipiboon@yahoo.com

<sup>3</sup> ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประจำสาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ อีเมล: kittar3@hotmail.com

## และกฤตวิทย์ อัจฉริยะพานิชกุล

Development Zone. Obtained data were analyzed by using descriptive statistics and multiple regression analysis. Findings showed that most of the respondents could not eared enough money for livelihoods and they seek higher income, jobs and better quality of life. Most of the respondents were persuaded by relative to work in Tak Special Economic Development Zone. Most of the respondents have been working in the special economic zones for more than 3 years. This average income was 277,585.81 baht per year and average expense was 154,617.81 baht per year. They mostly spent money on food & beverage, tobacco, clothing, and shoes at a grocery store, fresh market, and weekend market. Most of them saved money by buying gold. Regarding the multiple regression analysis, it was found that expenses of the migrant labors depended on income, saving, and educational attainment with a statistical significance level at 0.05

*Keywords: Migrant labors, Spending habits, Tak Special Economic Development Zone*

## ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การเคลื่อนย้ายแรงงานหรือการย้ายถิ่นในปัจจุบันสามารถพบเห็นเป็นจำนวนมาก เนื่องจากการพัฒนาของหลายๆ ประเทศ ที่ได้มีการพัฒนาทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมต่างๆ รวมทั้งความต้องการมีรายได้ที่เพิ่มสูงขึ้น เนื่องจากรายได้ในประเทศตนเองไม่เพียงพอต่อการครองชีพ จึงทำให้เกิดการย้ายถิ่นฐานในการทำงาน โดยประเทศที่มีการพัฒนาทางเศรษฐกิจแล้วส่วนใหญ่จะเป็นที่ต้องการของแรงงาน ซึ่งเกิดจากแรงงานในประเทศไม่มีความเพียงพอ และไม่เอื้ออำนวยในการทำงาน เช่น อัตราค่าจ้างขั้นต่ำต่ำกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับต่างประเทศ ปัจจัยด้านการศึกษาที่ไม่สอดคล้องกันระหว่างการจัดการศึกษากับความต้องการแรงงาน จำนวนประชากรในวัยแรงงานลดลง เป็นต้น

สำหรับประเทศไทยแรงงานข้ามชาติเป็นส่วนหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศโดยเฉพาะแรงงานประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งแรงงานเหล่านี้สามารถทำงานที่คนไทยส่วนใหญ่ไม่ชอบทำงาน คือ สกปรก (Dirty), อันตราย (Dangerous) และความยากลำบาก (Difficult) (กรมจัดหางาน, 2561) นอกจากนี้เหตุผลหลักที่ผู้ประกอบการใช้แรงงานข้ามชาติ คือ แรงงานไทยหายากหรือขาดแคลน รองลงมา คือ แรงงานข้ามชาติไม่เกี่ยงงาน และแรงงานข้ามชาติมีประสิทธิภาพการทำงานดีกว่า ทำให้แรงงานข้ามชาติจะมาทดแทนแรงงานไทยในระดับล่าง ภาคการผลิตที่มีการใช้แรงงานข้ามชาติมากที่สุด คือ ภาคอุตสาหกรรม โดยเฉพาะอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์อาหาร อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ยางและพลาสติก และอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องแต่งกาย รองลงมา คือ ภาคการก่อสร้าง และโรงแรม ตามลำดับ โดยภาคที่มีการจ้างแรงงานข้ามชาติมากที่สุด ได้แก่ ภาคกลาง ซึ่งสอดคล้องกับจำนวนโรงงานกระจุกตัวอยู่ในเมืองใหญ่ และจังหวัดที่ติดกับประเทศเพื่อนบ้าน เช่น ตาก เชียงราย

และระนอง ดังนั้น แรงงานข้ามชาติจึงมีบทบาทสำคัญในการทดแทนแรงงานไทยได้ (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2556, น. 52-53)

สำหรับตลาดแรงงานในประเทศไทยที่มีการเปลี่ยนแปลงเกิดจาก 2 ปัจจัยหลัก คือ การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ และการเปลี่ยนแปลงทางด้านประชากรศาสตร์ ประเทศไทยจะมีความได้เปรียบทางด้านเศรษฐกิจเมื่อเทียบกับประเทศเพื่อนบ้านจึงเป็นปัจจัยดึงดูดให้แรงงานข้ามชาติเข้ามาทำงานในประเทศไทย ส่วนการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากร พบว่า จากการสำรวจข้อมูลของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ประชากรไทยมีอัตราการเกิดลดลงอย่างต่อเนื่อง ทำให้สัดส่วนของกำลังแรงงานลดลงและผู้สูงอายุมีเพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้เกิดปัญหาการขาดแคลนแรงงานและมีแนวโน้มที่จะเพิ่มสูงขึ้น จากปัญหาทางโครงสร้างประชากรที่ไม่สอดคล้องระหว่างอุปสงค์และอุปทานของแรงงาน ทำให้ภาคอุตสาหกรรมที่จะได้รับผลกระทบอย่างมากและรุนแรงกว่าภาคอื่น (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2558) รวมไปถึงนโยบายอัตราค่าจ้างขั้นต่ำของประเทศไทย จากการวิจัยของ Lathapipat, D. and Poggi, C. (2016) และสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (2556) พบว่า แรงงานบางส่วนไม่ได้รับประโยชน์จากนโยบายค่าจ้างขั้นต่ำ 300 บาท และการขึ้นค่าแรงขั้นต่ำส่งผลต่อภาคธุรกิจและกลุ่มแรงงานได้รับผลกระทบมากที่สุด คือ แรงงานถูกเลิกจ้าง หรือถูกผลักไปสู่สภาพการทำงานที่แออัด และไม่ได้รับการคุ้มครองดูแลตามกฎหมาย คือ กลุ่มแรงงานทักษะต่ำที่มีประสิทธิภาพทำงานน้อย นอกจากนี้การกำหนดอัตราค่าจ้างขั้นต่ำวันละ 300 บาท กลายเป็นแรงจูงใจให้แรงงานข้ามชาติมาทำงานในประเทศไทย จากสถิติพบว่า แรงงานข้ามชาติที่เดินทางเข้ามาทำงานในประเทศไทยมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น และจากสถิติแรงงานแรงงานข้ามชาติ (กระทรวงแรงงาน, 2560, น. 85-86) ยังพบว่า แรงงานข้ามชาติที่ได้รับอนุญาตให้ทำงานในประเทศไทยตั้งแต่ปี 2554-2560 มีปริมาณเพิ่มมากขึ้น โดยในปี 2559 มีจำนวนแรงงานข้ามชาติ จำนวน 1,476,841 คน และ ในปี 2560 มีจำนวนแรงงานข้ามชาติเพิ่มขึ้นจากปี 2559 มากถึง 585,822 คน จากนโยบายของรัฐบาลที่อนุญาตให้แรงงานข้ามชาติเข้ามาทำงานในลักษณะเข้ามา เย็นกลับ

เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก จังหวัดตากเป็นจังหวัดชายแดนที่ได้ให้ความเห็นชอบพื้นที่ที่มีศักยภาพเหมาะสมในการจัดตั้งเป็นเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษระยะแรกของประเทศไทยใน 5 พื้นที่ชายแดนของประเทศไทย การจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตากเน้นในเรื่องของการใช้แรงงานเข้มข้น โดยมีการดำเนินการตามแนวทางการจัดระบบการจ้างแรงงานข้ามชาติที่เข้ามาทำงานในลักษณะไป-กลับ และการจัดตั้งศูนย์บริการจุดเดียวแบบเบ็ดเสร็จ (One Stop Service) และควบคุมดูแลครอบคลุมถึงงานด้านสาธารณสุข การตรวจคนเข้าเมือง การจัดสวัสดิการด้านแรงงานและค่าจ้าง รวมทั้งมีดำเนินการจัดทำหลักสูตรฝึกอบรมพัฒนาฝีมือแรงงานไทยและแรงงานข้ามชาติในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก (สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดตาก, 2558) จากสถิติของสำนักงานอุตสาหกรรม จังหวัดตาก จำนวนโรงงานอุตสาหกรรมและจำนวนแรงงานในเขตเศรษฐกิจพิเศษตากมีจำนวนเพิ่มขึ้น จากการส่งเสริมเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษที่ให้สิทธิพิเศษแก่นักลงทุน ทำให้แรงงานข้ามชาติเข้ามาทำงานในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตากรวมถึงมีการย้ายถิ่นฐานมาตั้งครอบครัวเพื่อมาดำรงชีวิตอยู่ในพื้นที่ประเทศไทย ส่งผลให้การดำเนินชีวิตของแรงงานได้ปรับเปลี่ยนไปตามพื้นที่ที่อยู่อาศัย โดยการเข้ามาทำงานของแรงงานข้ามชาติจะมีค่าใช้จ่ายแตกต่างกันออกไป รายจ่ายส่วนใหญ่ของแรงงานข้ามชาติที่เข้ามาทำงานอย่างถูก

### และกฤตวิทย์ อัจฉริยะพานิชกุล

กฎหมาย ได้แก่ ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ค่าที่อยู่อาศัย ค่าอาหารและค่าใช้จ่ายอื่นๆ และเมื่อเข้ามาอยู่ในประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงอย่างเห็นได้ชัดเจน โดยเฉพาะบริเวณพื้นที่ชายแดนของประเทศไทย มีชุมชนแรงงานข้ามชาติเกิดขึ้น มีการอำนวยความสะดวกเพิ่มมากขึ้นทั้งจากภาครัฐและภาคเอกชน ทำให้แรงงานข้ามชาติมีรายได้และมีการใช้จ่ายเพื่อบริโภคสินค้าต่างๆ ในชีวิตประจำวัน เกิดตลาดนัดขายสินค้าให้แก่แรงงานข้ามชาติทุกสัปดาห์ รวมทั้งมีการเกิดขึ้นของตลาดนัด 2 แผ่นดิน ระหว่างประเทศไทยและประเทศเมียนมาร์ บริเวณใกล้ท่าข้ามระหว่างประเทศ เพื่อจำหน่ายสินค้าแก่แรงงานไทยและแรงงานข้ามชาติ เป็นการสร้างรายได้ให้แก่พ่อค้าแม่ค้าในชุมชนหรือบริเวณใกล้เคียง โดยเฉพาะสินค้าประเภทอาหาร เครื่องปรุงรส น้ำมันพืช และเครื่องดื่มชูกำลัง เป็นที่นิยมในกลุ่มแรงงานข้ามชาติชาวเมียนมาร์ และชาวเมียนมาร์ส่วนใหญ่จะคุ้นเคยกับการใช้สินค้าไทย และรู้จักสินค้าไทยเป็นจำนวนมาก นอกจากนี้สินค้าไทยยังเป็นที่นิยมของประเทศเพื่อนบ้านอีกด้วย

จากข้อมูลดังกล่าวจึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาถึงพฤติกรรมการใช้จ่ายของแรงงานข้ามชาติว่ามีการใช้จ่ายอย่างไร รายได้ที่ได้รับเพียงพอมากน้อยเพียงใด เพื่อนำมาสู่การจัดการพื้นที่ สถานประกอบการหรือธุรกิจให้เหมาะสมกับพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก และให้สอดคล้องกับบริบทการเปลี่ยนแปลงระดับภูมิภาคต่อไป

### จุดมุ่งหมายของการวิจัย

เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้จ่ายของแรงงานข้ามชาติ ในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก จังหวัดตาก

### ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาพฤติกรรมการใช้จ่ายของแรงงานข้ามชาติในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก เป็นการศึกษาวิจัยโดยใช้ข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิ ในการวิจัยพฤติกรรมการใช้จ่ายของแรงงานข้ามชาติเมื่อมาอาศัยอยู่ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก

ขอบเขตด้านเนื้อหา เป็นการศึกษาพฤติกรรมการใช้จ่ายของแรงงานข้ามชาติในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก ประกอบไปด้วย ข้อมูลส่วนบุคคล สาเหตุที่ย้ายมาทำงานและผู้ชักชวนให้มาทำงานในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ระยะเวลา ลักษณะงาน สถานภาพการจ้างงานทำงาน รายได้ รายจ่าย การออมเงินของแรงงานข้ามชาติ แหล่งการใช้จ่าย และวิเคราะห์พฤติกรรมการใช้จ่ายของแรงงานข้ามชาติที่ทำงานในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ

ขอบเขตประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ แรงงานข้ามชาติถูกกฎหมายที่ทำงานอยู่ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก ซึ่งพื้นที่ที่มีการกระจุกตัวของแรงงานข้ามชาติมากที่สุดอยู่ที่อำเภอแม่สอด ดังนั้น เพื่อความเป็นไปได้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย ผู้วิจัยจึงได้เลือกทำการเก็บรวบรวมข้อมูลในอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก โดยได้ทำการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากประชากรแบบเจาะจง(Purposive Selection) ที่มีคุณสมบัติเป็นตัวอย่างที่ดีในการศึกษา ซึ่งได้มีการกำหนดการเลือกกลุ่มตัวอย่าง คือ เป็นแรงงานข้ามชาติที่ถูกกฎหมาย ไม่จำกัดเพศ ไม่จำกัดระดับการศึกษา และมีความสมัครใจที่จะให้ข้อมูล กลุ่มตัวอย่างที่สามารถรวบรวมข้อมูลได้ มีทั้งหมด 76 ตัวอย่าง

ขอบเขตพื้นที่ คือ เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก จังหวัดตาก

#### วิธีการดำเนินการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ได้แก่ การสัมภาษณ์โดยใช้แบบสอบถามแบบกึ่งโครงสร้างมีลักษณะแบบปลายปิดและแบบปลายเปิด เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้จ่ายของแรงงานข้ามชาติที่อาศัยอยู่ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก จังหวัดตาก โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ประกอบด้วย

1. ข้อมูลทั่วไปของแรงงานข้ามชาติ เป็นลักษณะคำถามเกี่ยวกับประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม
2. รายได้และการใช้จ่ายของแรงงานข้ามชาติในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก แบ่งประเภทการใช้จ่ายของแรงงานข้ามชาติตามการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ

ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถาม เพื่อเป็นเครื่องมือในการศึกษาพฤติกรรมการใช้จ่ายของแรงงานข้ามชาติ แล้วได้นำแบบสอบถามที่จัดทำขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมของเนื้อหา และทำการแก้ไขปรับปรุงโครงสร้างของแบบสอบถามให้มีเนื้อหาครอบคลุมก่อนจะทำการเก็บข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ศึกษาค้นคว้าและรวบรวมเอกสารจากหนังสือ บทความ รายงานการศึกษา งานวิจัย ข้อมูลทางสถิติต่างๆ ที่เกี่ยวกับการวิจัย รวมทั้งการค้นคว้าหาข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต ตลอดจนข้อมูลที่หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนได้รวบรวมข้อมูลไว้ เพื่อนำมาประกอบการทำวิจัย และสร้างแบบสอบถาม

2. นำแบบสอบถามที่ได้ดำเนินการลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลแรงงานข้ามชาติที่ทำงานในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก จังหวัดตาก โดยเก็บข้อมูลจากแรงงานข้ามชาติที่ถูกกฎหมายเท่านั้น จำนวน 76 คน โดยไม่จำกัดเพศ ไม่จำกัดระดับการศึกษา และแรงงานข้ามชาติต้องมีความสนใจที่จะให้ข้อมูล

3. นำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์เพื่อหาพฤติกรรมการใช้จ่ายของแรงงานข้ามชาติที่ทำงานในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามแต่ละฉบับและบันทึกข้อมูล เพื่อทำการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive analysis) ประกอบด้วย ค่าร้อยละ (Percentage), ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) เพื่อบรรยายให้เห็นถึงพฤติกรรมการใช้จ่ายของแรงงานข้ามชาติในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก จังหวัดตาก ว่ามีลักษณะการดำเนินชีวิตด้านการใช้จ่ายอย่างไรบ้าง โดยวิเคราะห์การใช้จ่ายและแบ่งประเภทการใช้จ่ายของแรงงานข้ามชาติตามการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ สำหรับการวิเคราะห์พฤติกรรมการใช้จ่ายของแรงงานข้ามชาติขึ้นอยู่กับปัจจัยใดบ้าง จะใช้การวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

## และกฤตวิทย์ อัจฉริยะพานิชกุล

## ผลการวิจัย

จากการศึกษาพฤติกรรมการใช้จ่ายของแรงงานข้ามชาติ ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก จังหวัดตาก สามารถสรุปการวิจัยได้ ดังนี้

ข้อมูลทั่วไปของแรงงานข้ามชาติที่เข้ามาทำงานในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก พบว่า สัญชาติของแรงงานข้ามชาติส่วนใหญ่เป็นเมียนมาร์ ส่วนที่เหลือเป็นสัญชาติกระเหรี่ยง นับถือศาสนาพุทธทั้งหมด และการศึกษาส่วนใหญ่จบการศึกษาเพียงระดับประถมศึกษา

สำหรับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตากก่อนที่จะตัดสินใจเดินทางเข้ามาทำงาน แรงงานข้ามชาติได้รับข่าวสารเกี่ยวกับเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตากจากญาติ/พี่น้อง เพื่อน วิทยุและโทรทัศน์ โดยคิดเป็นร้อยละ 45.30 42.20 และ 11.70 ตามลำดับ สาเหตุที่แรงงานข้ามชาติละทิ้งถิ่นฐานจากประเทศเมียนมาร์ เพื่อเข้ามาทำงานในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตากเนื่องจากค่าจ้างต่ำและไม่เพียงพอร้อยละ 33.50 รองลงมา คือ ยากจนและไม่มียานพาหนะ ต้องการรายได้ การมีงานทำ คุณภาพชีวิตร้อยละ 30.30 และคนที่ชักชวนให้เดินทางมาทำงาน คือ ญาติ/พี่น้อง ร้อยละ 56.60 รองลงมา คือ เดินทางมาเองร้อยละ 35.50 และนายหน้าชาวเมียนมาร์ ร้อยละ 7.9 ตามลำดับ แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สาเหตุที่พาละทิ้งถิ่นฐานและผู้ที่ชักชวนให้พามาทำงาน

สาเหตุที่พาละทิ้งถิ่นฐานจากประเทศ(ตอบได้มากกว่าหนึ่งข้อ)	จำนวน	ร้อยละ
ยากจนและไม่มียานพาหนะ	58	30.90
ค่าจ้างต่ำและไม่เพียงพอ	63	33.50
หลบหนีจากความไม่สงบ	10	5.30
ต้องการรายได้ การมีงานทำ คุณภาพชีวิต	57	30.30
รวม		100.00
ผู้นำพาหรือชักชวนพาลให้เดินทางเข้ามาทำงาน		
เดินทางมาเอง	27	35.50
ญาติ/พี่น้อง	43	56.60
นายหน้าชาวเมียนมาร์	6	7.90
รวม	76	100.00

ที่มา: จากการสำรวจ

พฤติกรรมการใช้จ่ายของแรงงานข้ามชาติ ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก

7

ตารางที่ 2 ระยะเวลา ลักษณะงาน และสถานภาพการจ้างงานทำงานในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก

การทำงานในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก	จำนวน	ร้อยละ
ระยะเวลางานและอาศัยอยู่ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก		
ต่ำกว่า 1 ปี	3	3.90
1 ปี	3	3.90
2 ปี	10	13.20
3 ปี	18	23.70
มากกว่า 3 ปี	42	55.30
รวม	76	100.00
ลักษณะงาน		
เกษตรกรรม	31	40.80
อุตสาหกรรม	32	42.10
บริการ	13	17.10
รวม	76	100.00
ลักษณะการจ้างงาน		
ประจำ	34	44.70
รายวัน	41	53.90
จ้างเหมา	1	1.30
รวม	76	100.00

ที่มา: จากการสำรวจ

จากตารางที่ 2 พบว่า แรงงานข้ามชาติส่วนใหญ่เข้ามาทำงานในเขตพัฒนาเศรษฐกิจตาก มากกว่า 3 ปี ร้อยละ 55.30 รองลงมาประมาณ 3 ปี ร้อยละ 23.70 และประมาณ 1 ปี น้อยกว่า 1 ปี คิดเป็นร้อยละ 3.90 ตามลำดับ สำหรับลักษณะงานส่วนใหญ่จะทำงานในภาคอุตสาหกรรม เกษตรและภาคบริการ คิดเป็นร้อยละ 42.10 40.80 และ 17.10 ตามลำดับ ส่วนการทำงานส่วนใหญ่เป็นการจ้างงานแบบรายวัน คิดเป็นร้อยละ 53.90 งานประจำร้อยละ 44.70 และจ้างเหมาร้อยละ 1.3 ตามลำดับ



## และกฤตวิทย์ อัจฉริยะพานิชกุล

## ตารางที่ 3 รายได้ของแรงงานข้ามชาติ

แหล่งรายได้ของแรงงาน	จำนวนเงินเฉลี่ยต่อคนต่อปี	ร้อยละ
ค่าจ้าง	213,865.81	77.05
การกู้ยืม	28,120.00	10.13
การเสี่ยงโชค	35,600.00	12.82
รวม	277,585.81	100.00

ที่มา: จากการสำรวจ

จากตารางที่ 3 พบว่า รายได้ส่วนใหญ่ของแรงงานโดยเฉลี่ยจะมีรายได้ 277,585.81 บาท/ปี โดยรายได้ส่วนใหญ่มาจากค่าจ้าง การเสี่ยงโชคและการกู้ยืม สำหรับรายจ่ายของแรงงานข้ามชาติใช้จ่ายเงินเฉลี่ยต่อปี จำแนกตามประเภทค่าใช้จ่าย แสดงดังตารางที่ 4

## ตารางที่ 4 การใช้จ่ายของแรงงานแยกตามประเภทการใช้จ่าย

ประเภทการใช้จ่าย	จำนวนเงินใช้จ่ายเฉลี่ยต่อคนต่อปี	ร้อยละ
อาหาร/เครื่องดื่ม/ยาสูบ	62,394.50	40.35
ร้านของชำ	32,218.75	
ตลาดสด	18,947.37	
ตลาดนัด	11,228.38	
ค่าที่อยู่อาศัย/เครื่องใช้ภายในบ้าน	17,709.40	11.45
ร้านของชำ	8,719.92	
ตลาดสด	2,400.00	
ตลาดนัด	2,601.48	
ห้างสรรพสินค้า	3,988.00	
ยานพาหนะ/การเดินทาง	12,828.57	8.30
รถยนต์ มอเตอร์ไซด์	4,428.57	
ค่าเช่ารถโดยสาร	8,400.00	
ของใช้ส่วนบุคคล/เครื่องนุ่งห่ม/รองเท้า	18,959.30	12.26
ร้านของชำ	2,296.48	
ตลาดสด	6,950.00	

ที่มา: จากการสำรวจ

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ประเภทการใช้จ่าย	จำนวนเงินใช้จ่ายเฉลี่ยต่อคนต่อปี	ร้อยละ
ตลาดนัด	4,527.11	
ห้างสรรพสินค้า	5,185.71	
การสื่อสาร	3,401.21	2.20
เวชภัณฑ์/ค่ารักษาพยาบาล	3,503.97	2.27
ซื้อยามากินเอง	866.97	
คลินิกหรือรพ.เอกชน	2,637.00	
การบันเทิง/การจัดงานพิธี	1,475.00	0.95
ร้านของชำ	500.00	
ตลาดนัด	975.00	
กิจกรรมทางศาสนา	1,889.00	1.22
ค่าใช้จ่ายที่ไม่เกี่ยวกับการอุปโภคบริโภค	32,456.86	20.99
รายจ่ายเสี่ยงโชค	9,742.57	
รายจ่ายที่จ่ายให้องค์กร	19,714.29	
รายจ่ายเพื่อการลงทุน	3,000.00	
รวม	154,617.81	100.00

ที่มา: จากการสำรวจ

จากตารางที่ 4 พบว่า แรงงานข้ามชาติมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อปี เท่ากับ 154,617.81 บาท การใช้จ่ายส่วนใหญ่เป็นค่าอาหาร เครื่องดื่มและยาสูบ รองลงมา ได้แก่ ค่าใช้จ่ายที่ไม่เกี่ยวกับการอุปโภคบริโภค, ของใช้ส่วนบุคคล/เครื่องนุ่งห่ม/รองเท้า, ค่าที่อยู่อาศัย/เครื่องใช้ภายในบ้าน, ยานพาหนะ/การเดินทาง, เวชภัณฑ์/ค่ารักษาพยาบาล, การสื่อสาร, กิจกรรมทางศาสนา, และการบันเทิง/การจัดงานพิธี แหล่งที่แรงงานข้ามชาติมีการใช้จ่ายมากที่สุด คือ ร้านขายของชำ คิดเป็นร้อยละ 43.50 รองลงมา ได้แก่ ตลาดสด ตลาดนัด ห้างสรรพสินค้า คิดเป็นร้อยละ 28.15 19.23 และ 9.12 ตามลำดับ แสดงดังตารางที่ 5

## และกฤตวิทย์ อัจฉริยะพานิชกุล

ตารางที่ 5 แหล่งการใช้จ่ายของแรงงานข้ามชาติ

แหล่งการใช้จ่าย	จำนวนเงินใช้จ่ายเฉลี่ย	ร้อยละ
ร้านขายของชำ	43,735.15	43.50
ตลาดสด	28,297.37	28.15
ตลาดนัด	19,331.97	19.23
ห้างสรรพสินค้า	9,173.71	9.12
รวม	100,538.20	100.00

ที่มา: จากการสำรวจ

ตารางที่ 6 การออมเงินของแรงงานข้ามชาติ

การออมเงิน	จำนวนเงินออมเฉลี่ยต่อคนต่อปี	ร้อยละ
ซื้อทอง	36,272.73	47.86
เงินออม(เก็บเงินไว้เอง)	15,518.92	20.48
นำเงินไปฝากธนาคาร	24,000.00	31.67
รวม	75,791.65	100.00

ที่มา: จากการสำรวจ

จากตารางที่ 6 พบว่า แรงงานข้ามชาติส่วนใหญ่จะเก็บออมเงินโดยการซื้อทองมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 47.86 รองลงมานำไปฝากธนาคาร และเก็บไว้เอง ร้อยละ 31.67 และ 20.48 ตามลำดับ เมื่อคิดสัดส่วนการออมต่อรายได้ เท่ากับ 0.27 หมายความว่า สัดส่วนการออมต่อรายได้อยู่ในระดับต่ำ

สามารถสรุป พฤติกรรมการใช้จ่ายของแรงงานข้ามชาติที่ทำงานในเขตพัฒนาเศรษฐกิจตาก คือ แรงงานข้ามชาติส่วนใหญ่เข้ามาทำงานในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก เนื่องจากค่าจ้างต่ำและไม่เพียงพอ มีความยากจนและไม่มีความรู้ มีความต้องการหารายได้ มีงานทำอย่างต่อเนื่อง เพื่อจะได้มีคุณภาพชีวิตที่ดี และคนที่ชักชวนให้เดินทางมาทำงาน คือญาติพี่น้อง ส่วนใหญ่ทำงานอยู่ในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตากมาแล้วมากกว่า 3 ปี โดยแรงงานข้ามชาติจะมีรายได้หลักจากการการทำงานโดยเฉลี่ยจะมีรายได้ 277,585.81 บาท/ปี และมีรายจ่ายเฉลี่ยอยู่ที่เท่ากับ 154,617.81 บาท สำหรับพฤติกรรมในการใช้จ่ายส่วนใหญ่จะใช้จ่ายด้านอาหาร/เครื่องดื่มและยาสูบ การใช้จ่ายในเรื่องของการเลี้ยงโชค และของใช้ส่วนบุคคล/เครื่องนุ่งห่ม/รองเท้า และเมื่อพิจารณาแหล่งที่แรงงานข้ามชาติใช้จ่ายมากที่สุด คือ ร้านขายของชำ ตลาดสดและตลาดนัด พฤติกรรมการออมเงินของแรงงานข้ามชาติส่วนใหญ่จะออมเงินด้วยการซื้อทองรูปพรรณ

การวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ มีสมมติฐานของการวิจัยครั้งนี้ คือ พฤติกรรมการใช้จ่ายของแรงงานข้ามชาติจะขึ้นอยู่กับรายได้ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ เงินออมและจำนวนบุตร

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้จ่ายของแรงงาน พบว่า การวิเคราะห์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's correlation) โดยการทดสอบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระทั้งหมด ถ้าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ มีค่ามากกว่า 0.8 ขึ้นไป ถือว่าตัวแปรอิสระคู่หนึ่งมีความสัมพันธ์กันมาก จะทำให้เกิดปัญหาเกิด Multicollinearity (Berry and Feldman, 1985 อ้างใน เกลสินี หมั่นไธสง สุตินา มนต์ดี, ภาวิณี จันทรแจ่ม และธีรารักษ์ ลิมาพันธ์วรไชย, น.71) ซึ่งจากการคำนวณ พบว่า ตัวแปรอิสระด้านรายได้กับเงินออมเกิดปัญหาสัมพันธ์กันเอง มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ -0.36 ซึ่งน้อยกว่า 0.80 จึงไม่เกิดปัญหา Multicollinearity และเมื่อพิจารณาทิศทางความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้านรายได้กับเงินออม พบว่า มีความสัมพันธ์กันในทิศทางตรงกันข้าม ( $r = -0.36$ ) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 การที่รายได้และเงินออมมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้าม อาจเกิดจากปัจจัยด้านสังคมและปัจจัยด้านเงินเพื่อ เช่น ถ้าครอบครัวมีบุตรเพิ่มขึ้น ค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงลูกก็เพิ่มขึ้นตาม ถึงแม้จะมีรายได้เพิ่มขึ้น แต่เงินออมก็จะลดลง เงินเพื่อโดยเฉลี่ยเพิ่มสูงขึ้นทำให้ราคาสินค้าแพงขึ้น ซึ่งสำหรับประเทศไทยอัตราเงินเพื่อเพิ่มขึ้นทุกปี ประมาณปีละร้อยละ 2-3 นั้นหมายความว่า ถ้าเรามีเงินเดือนเพิ่มขึ้นร้อยละ 3 หักลบกับอัตราเงินเพื่อร้อยละ 2-3 เท่ากับว่ามีรายได้ที่นำไปซื้อสินค้าได้เพิ่มเพียงร้อยละ 2-3 เท่านั้น และเมื่อพิจารณาตามทฤษฎีการบริโภคของเคนส์ (วันรักษ์ มิ่งมณี นาคิน, 2559, น.89) พบว่า รายได้เท่ากับศูนย์หรือติดลบ แต่ต้องมีการใช้จ่ายทุกวันทำให้ต้องนำเงินออมมาใช้จ่าย ความสัมพันธ์จึงเป็นไปในทิศทางตรงกันข้าม สามารถวิเคราะห์สมการถดถอยแบบพหุคูณ ได้ดังนี้

ตารางที่ 7 ผลการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ

ตัวแปร	Unstandardized		Standardized	t	Sig.
	Coefficients		Coefficients		
	B	Std. Error	Beta		
ค่าคงที่(Constant)	3092.593	2313.802		1.337	0.186
รายได้(Income)	0.055	0.011	0.484	4.835	0.000*
เงินออม(Saving)	-0.084	0.038	-0.222	-2.225	0.029*
อายุ(Age)	432.324	388.504	0.136	1.113	0.270
ระดับการศึกษา(Edu)	-949.928	474.983	-0.184	-2.000	0.049*
จำนวนบุตร(Child)	-659.468	370.485	-0.222	-1.780	0.079
เพศ(Sex)	-297.890	732.968	-0.038	-0.406	0.686

R = 0.671 R Square = 0.450 Adjusted R Square = 0.402  
Std. Error = 3048.82108 Durbin-Watson=1.905

\* ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ที่มา: จากการคำนวณ

## และกฎทวิทย์ อัจฉริยะพานิชกุล

จากตารางที่ 7 สามารถอธิบายผลได้ดังนี้ การใช้จ่ายของแรงงานข้ามชาติที่มีการใช้จ่ายจริงกับการใช้จ่ายของแรงงานข้ามชาติที่พยากรณ์ในสมการมีความสัมพันธ์กันเท่ากับ 0.671 หรือร้อยละ 67.10 โดยพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (R) และค่าสัมประสิทธิ์การกำหนด (R Square) มีค่าเท่ากับ 0.450 หรือร้อยละ 45 แสดงว่าตัวแปรอิสระมีผลต่อการใช้จ่ายของแรงงานข้ามชาติ คิดเป็นร้อยละ 45 และที่เหลือเป็นผลมาจากตัวแปรอื่นๆ สาเหตุที่ค่าสัมประสิทธิ์ (R Square) มีค่าน้อยเนื่องจากการศึกษาพฤติกรรมมนุษย์ ซึ่งในการศึกษาพฤติกรรมมนุษย์หรือจิตวิทยาโดยทั่วไปจะมีค่าต่ำกว่า ร้อยละ 50 เนื่องด้วยมนุษย์เป็นสิ่งที่ไม่สามารถคาดเดาได้ (สวดี น้าพาเจริญ และชลธิชา จำรัสพร, 2557)

การใช้จ่ายของแรงงานข้ามชาติมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระโดยมีค่าสัมประสิทธิ์ (Adjusted R Square) เท่ากับ 0.402 หรือร้อยละ 40.20 นั่นคือ เพศ, อายุ, ระดับการศึกษา, รายได้, เงินออม, จำนวนบุตร สามารถอธิบายความแตกต่างการใช้จ่ายของแรงงานข้ามชาติได้ร้อยละ 40.20

ค่า Durbin-Watson เท่ากับ 1.905 มีค่าเข้าใกล้ 2 แสดงตัวแปรอิสระที่นำมาใช้ในการทดสอบไม่มีความสัมพันธ์ภายในตัวเอง

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ของสมการ พบว่า การใช้จ่ายของแรงงานข้ามชาติจะขึ้นอยู่กับรายได้ซึ่งมีความสัมพันธ์ทางบวก เงินออมและระดับการศึกษาที่มีความสัมพันธ์ทางลบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จะได้สมการถดถอย ดังนี้

$$\text{การใช้จ่ายของแรงงานข้ามชาติ} = 3092.593 + 0.055\text{Income} - 0.084\text{Saving} - 949.928\text{Edu}$$

จากสมการการใช้จ่ายของแรงงานข้ามชาติ พบว่า ด้านรายได้มีเครื่องหมายบวก นั่นคือ เมื่อรายได้เพิ่มขึ้นจะทำให้การใช้จ่ายของแรงงานข้ามชาติเพิ่มสูงขึ้น และเมื่อรายได้ของแรงงานข้ามชาติลดลง การใช้จ่ายก็จะลดลงตามไปด้วย ในขณะที่การออมเงินและระดับการศึกษามีเครื่องหมายเป็นลบ แสดงว่า แรงงานข้ามชาติที่มีการออมเงินมากและระดับการศึกษาที่ดีจะมีการใช้จ่ายน้อยลง อาจจะเนื่องจากแรงงานข้ามชาติมีความรู้เกี่ยวกับการวางแผนทางการเงินเพื่ออนาคตและมีการวางแผนการใช้จ่ายในชีวิตประจำวันมากขึ้น จึงทำให้มีการออมเงินมากขึ้น ค่าใช้จ่ายจึงลดลงไปด้วย

## การอภิปรายผล

แรงงานข้ามชาติที่ย้ายเข้ามาทำงานในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก ส่วนใหญ่เข้ามาทำงานในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก เนื่องจากค่าจ้างต่ำและไม่เพียงพอ มีความยากจนและไม่มีงานทำ และต้องการรายได้ การมีงานทำและมีคุณภาพชีวิตที่ดี ซึ่งเป็นความต้องการขั้นพื้นฐานตามแนวคิดของมาสโลว์ (Maslow) ที่มีความต้องการที่จะสร้างความมั่นคง ไม่ว่าจะเป็นความต้องการทางกาย ทางใจ การยอมรับของคนในสังคม การได้รับการยกย่อง และการตระหนักในความสามารถของตนที่จะสามารถทำให้เกิดความสมหวังในชีวิต (ทิพภากร รั้งศิริ ธนวรรณ แสงสุวรรณ และปรัชญนันท์ นิลสุข, 2557, น. 27-28) และสอดคล้องกับทฤษฎีการย้ายถิ่นตาม

แนวคิดเศรษฐศาสตร์นีโอคลาสสิก (Neoclassical Model) (Kurekova, L. 2011, p. 30) ที่ได้อธิบายถึงการย้ายถิ่นของแรงงานข้ามชาติ โดยมีตัวแปรทางเศรษฐกิจ (Economics Differentials) เป็นตัวแปรสำคัญที่มีความแตกต่างกันระหว่างประเทศเดิมหรือท้องถิ่นเดิม (Origin) และท้องถิ่นที่ได้ย้ายไปหรือประเทศปลายทาง (Destination) ที่มีเศรษฐกิจที่ดีกว่า เช่น ประเทศที่ย้ายไปนั้นอาจมีค่าจ้างที่สูงกว่า ส่งผลให้แรงงานมีรายได้มากกว่าเดิม และมีโอกาสเจริญก้าวหน้าในการทำงาน เป็นต้น จากเหตุผลดังกล่าวเป็นสาเหตุที่ทำให้แรงงานข้ามชาติที่เข้ามาทำงานในเขตพัฒนาเศรษฐกิจตาก การแอบลักลอบเข้ามาทำงานอย่างผิดกฎหมาย เพราะบริเวณนี้เป็นพื้นที่ชายแดน การเดินทางสามารถเข้ามาได้หลายทางช่องทาง เช่น ท่าข้ามธรรมชาติ ท่าเรือขนส่งสินค้าข้ามฝั่ง ซึ่งบางครั้งอาจหลุดรอดการควบคุมดูแลของเจ้าหน้าที่ เนื่องจากบริเวณนี้เป็นพื้นที่ติดกันเป็นแนวยาว สำหรับแรงงานข้ามชาติส่วนใหญ่ที่เข้ามาทำงานในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตากมีอายุการทำงานอยู่ในพื้นที่มากกว่า 3 ปี โดยแรงงานข้ามชาติจะมีรายได้จากการทำงาน ลักษณะงานเป็นทักษะฝีมือต่ำ จะมีรายได้เฉลี่ยเท่ากับ 277,585.81 บาท/ปี และมีรายจ่ายเฉลี่ยอยู่ที่เท่ากับ 154,617.81 บาท เมื่อเปรียบเทียบกับแรงงานข้ามชาติประเทศกัมพูชา พบว่า รายได้และค่าใช้จ่ายของแรงงานข้ามชาติชาวเมียนมามีมูลค่าเฉลี่ยมากกว่า โดยแรงงานข้ามชาติกัมพูชามีรายได้เฉลี่ย 238,164 บาท ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 125,759.76 บาท (อังศุธร เกื่อนนาดี, 2561, น. 61-62)

สำหรับพฤติกรรมในการใช้จ่ายส่วนใหญ่ของแรงงานข้ามชาติจะมีลักษณะการบริโภคสินค้าที่ไม่ฟุ่มเฟือย และเป็นสินค้ามีราคาถูก โดยจะใช้จ่ายด้านอาหาร/เครื่องดื่มและยาสูบมากที่สุด เนื่องจากเป็นสิ่งจำเป็นในชีวิตประจำวัน และมีการใช้จ่ายที่ร้านขายของชำ ดังนั้น ผู้ประกอบการจึงควรมีการปรับตัวเพื่อรองรับความต้องการของแรงงานข้ามชาติในการซื้อสินค้าและบริการ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิโรจน์ เจริญลักษณ์ และชนัญชิตา เจริญวัฒน์ (2558, น. 1107 - 1109) และงานวิจัยของอังศุธร เกื่อนนาดี (2561, น. 59) เมื่อพิจารณาค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ยมากที่สุด คือ ค่าอาหาร แรงงานข้ามชาตินิยมบริโภคอาหารหรือสินค้าที่มีราคาถูก และส่วนใหญ่จะดำเนินชีวิตอยู่กับการทำงานจึงไม่มีเวลาในการออกไปซื้อสินค้าและบริการที่ไกลที่พักของตนเอง ดังนั้น ทางเลือกของแรงงานข้ามชาติ จึงเป็นแหล่งที่ขายสินค้าและบริการใกล้ที่สุด ซึ่งก็คือ ร้านขายของชำ ตลาดสดและตลาดนัด สำหรับพฤติกรรมในการใช้จ่ายในเรื่องของการเสี่ยงโชค ซึ่ง Ariyabuddhiphongs, V. (2011) ได้อธิบายถึงลักษณะผู้ที่ชอบเสี่ยงโชคมักจะเป็นกลุ่มที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำ รวมทั้งมีความเชื่อเรื่องโชคลาง ซึ่งความเชื่อเรื่องโชคลางนี้เป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการเสี่ยงโชคของแรงงานข้ามชาติ พฤติกรรมการออมเงินของแรงงานข้ามชาติส่วนใหญ่จะออมเงินด้วยการซื้อทองรูปพรรณ ซึ่งทองเป็นสินทรัพย์ที่มีสภาพคล่องสูง รองจากการฝากเงินกับธนาคาร เพราะสามารถแลกเป็นเงินสดได้ง่าย นอกจากนี้เมื่อพิจารณาสัดส่วนการออมต่อรายได้ยังอยู่ในระดับต่ำ อาจจะเป็นเนื่องมาจากรายได้ที่ได้รับยังน้อยเกินไป ถ้าหากมีการออมเงินมากขึ้น อาจส่งผลให้ไม่เพียงพอต่อการใช้จ่ายในชีวิตประจำวันซึ่งสอดคล้องกับกว่าด้วยการบริโภคของเคนส์(วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน, 2559, น.89) ที่กล่าวว่า แม้บุคคลจะไม่มีรายได้ แต่ก็ยังมีความจำเป็นในการบริโภคเพื่อความอยู่รอด จึงเป็นเหตุผลที่ทำให้แรงงานข้ามชาติต้องทำงานล่วงเวลาเพื่อจะได้มีรายได้เพิ่มมากขึ้น

## และกฤตวิทย์ อัจฉริยะพานิชกุล

การวิเคราะห์สมการถดถอยแบบพหุ พบว่า รายได้ของแรงงานข้ามชาติมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการใช้จ่ายของแรงงานข้ามชาติ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการบริโภคของเคนส์ที่กล่าวว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการบริโภคมากที่สุด คือ รายได้ และการเปลี่ยนแปลงในรายได้จะส่งผลต่อการใช้จ่าย เช่น ถ้ารายได้ของแรงงานข้ามชาติเพิ่มขึ้น จะส่งผลให้มีการใช้จ่ายเพิ่มขึ้น และในทางกลับกันถ้ารายได้ลดลง การใช้จ่ายของแรงงานข้ามชาติก็จะลดลงตามไปด้วย(วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน, 2559, น.79-80) และยังสอดคล้องกับทฤษฎีอุปสงค์ที่กล่าวว่าปริมาณการซื้อสินค้าจะขึ้นอยู่กับรายได้ของผู้บริโภค(วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน, 2559, น.40) เมื่อผู้บริโภคมีรายได้เพิ่มขึ้นความต้องการที่จะซื้อสินค้าและบริการก็จะเปลี่ยนไป สำหรับการออมเงินและระดับการศึกษาที่มีความสัมพันธ์เชิงลบกับการใช้จ่ายของแรงงานข้ามชาติ หมายความว่าถ้ามีการออมเงินเพิ่มมากขึ้นจะทำให้การใช้จ่ายของแรงงานข้ามชาติลดลงเป็นไปตามแนวคิดการออม คือ ถ้ามีการใช้จ่ายเพิ่มมากขึ้นจะส่งผลต่อการออมเงิน และยังส่งผลต่อรายได้ของแรงงานข้ามชาติด้วย ส่วนระดับการศึกษาแรงงานข้ามชาติที่ได้รับการศึกษาสูงอาจมีการวางแผนด้านการใช้จ่ายได้ดีกว่าแรงงานข้ามชาติที่ไม่ได้รับการศึกษา แรงงานข้ามชาติให้ความสำคัญกับอนาคตของตนเองและครอบครัวเกี่ยวกับการออมเงินเพื่อใช้ในอนาคต ในขณะที่แรงงานข้ามชาติที่ไม่ได้รับการศึกษาอาจจะให้ความสำคัญเกี่ยวกับการออมเพื่อใช้จ่ายในอนาคตน้อยกว่า และอาจจะมีภาระค่าใช้จ่ายที่เพิ่มมากขึ้น

นอกจากนี้ยังมีพฤติกรรมของแรงงานข้ามชาติด้านอื่นที่น่าสนใจ เช่น การรักษาพยาบาล ซึ่งผลการวิจัยพบว่า แรงงานข้ามชาติจะมีค่าใช้จ่ายการรักษาพยาบาลส่วนใหญ่ คือ ซื้อยามาทานเอง และจะเข้ารับการรักษาสุขภาพที่คลินิกหรือโรงพยาบาลเอกชน สอดคล้องกับงานวิจัยของสุดารัตน์ พิมลรัตนกานต์ และนรินทร์ สังข์รักษา(2560, น. 2436) การปฏิบัติตัวด้านสุขภาพของแรงงานข้ามชาติเมื่อมีอาการเจ็บป่วยมีการใช้บัตรสุขภาพมีการรักษาในสถานบริการของรัฐหรือของเอกชน และส่วนใหญ่แรงงานข้ามชาติจะมีเงินที่ใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล สามารถดูแลตนเองได้และเข้าถึงบริการสุขภาพได้ แต่ถ้าป่วยหนักขึ้นบัตรสุขภาพหรือบัตรประกันสังคมที่นายจ้าง สถานประกอบการมีให้แก่โรงพยาบาลเพื่อรับการรักษา

## ข้อเสนอแนะ

## 1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 จากการวิจัย พบว่า สาเหตุที่แรงงานข้ามชาติย้ายเข้ามาทำงานในเขตพัฒนาเศรษฐกิจตากเนื่องจากมีรายได้ไม่น้อยไม่เพียงพอต่อการครองชีพ ซึ่งอาจจะมีทางเลือกอย่างผิดกฎหมาย เพราะบริเวณนี้เป็นพื้นที่ชายแดนการเดินทางเข้ามามีหลายช่องทาง ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการแรงงานข้ามชาติ นโยบายด้านแรงงาน กฎหมาย สำหรับแรงงานข้ามชาติและผู้ประกอบการ

1.2 ภาครัฐควรมีการให้ความรู้เกี่ยวกับการจ้างงานและอำนวยความสะดวกในการลงทะเบียนแรงงานข้ามชาติแก่นายจ้าง และกรมการจัดหางานควรสร้างระบบฐานข้อมูลสำหรับแรงงานข้ามชาติที่เข้ามาประเทศไทยโดยเร่งด่วน เพื่อให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องสามารถให้บริการได้อย่างถูกต้อง

1.3 สถานประกอบการควรมีการความรู้เกี่ยวกับการวางแผนการใช้ชีวิต การออมเงิน และวางแผน

ค่าใช้จ่าย

1.4 ควรมีการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบบริหารจัดการแรงงานข้ามชาติในพื้นที่ร่วมกัน เช่น ชุมชน กลุ่มผู้ประกอบการ สถานศึกษา องค์กรปกครอง เป็นต้น และควรมีการเชื่อมโยงข้อมูล การประสานงานกันทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นระบบ

1.5 จากพฤติกรรมของแรงงานส่วนใหญ่จะมีการใช้จ่ายในสินค้าประเภทอาหาร เครื่องดื่มและยาสูบ ควรมีการศึกษาพฤติกรรมรายละเอียดการซื้อสินค้าประเภทต่างๆ ทัศนคติต่อสินค้าไทย เพื่อเพิ่มความหลากหลายในการเลือกซื้อสินค้าของแรงงานข้ามชาติ เพื่อให้สถานประกอบการสามารถสร้างกลยุทธ์ทางการตลาดเพื่อรองรับลูกค้ากลุ่มแรงงานข้ามชาติ

## 2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 จำนวนแรงงานข้ามชาติที่มีจำนวนเพิ่มมากขึ้นทุกปี ควรมีการศึกษาวิจัยเพิ่มเติมที่เกี่ยวข้องกับแรงงานข้ามชาติให้ครอบคลุมมากขึ้น เช่น ผลกระทบที่มีต่อชุมชนไทย แรงงานไทย และควรมีการเปรียบเทียบกับชุมชนหรือจังหวัดที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันว่ามีความเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร

2.2 การศึกษานี้จำนวนกลุ่มตัวอย่างอาจจะน้อยไป ซึ่งอาจนำมาสรุปผลในเชิงปริมาณได้ไม่ดีเท่าที่ควร การศึกษาครั้งต่อไป ควรมีการกำหนดตัวอย่างที่สามารถเป็นตัวแทนของประชากรมากกว่านี้ เพื่อจะได้เห็นผลที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

## เอกสารอ้างอิง

กระทรวงแรงงาน. (2560). สถิติแรงงานประจำปี 2560. สืบค้น 30 ตุลาคม 2561, จาก

[http://www.mol.go.th/sites/default/files/downloads/pdf/sthithaemngngaen\\_2560.pdf](http://www.mol.go.th/sites/default/files/downloads/pdf/sthithaemngngaen_2560.pdf)

เกสินี หมั่นไธสง สุตินา มนต์ดี, ภาวิณี จันทน์แจ่ม และธีรารักษ์ ลิมานนท์วรไชย. (2560). การเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจในความสุขของประชาชนเขตเมืองและชนบท จังหวัดมหาสารคาม. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 36(6), 63-76.

กรมจัดหางาน. (2561). กระแสการเคลื่อนย้ายแรงงานข้ามชาติ: เข้าใจ เข้าถึงและเป็นธรรม. วารสารสถานการณ์ตลาดแรงงานภาคกลาง, 10(9), 8.

ทิพภากร รังคสิริ ธนวรรณ แสงสุวรรณ และปรัชญนันท์ นิลสุข. (2557). พัฒนาการตลาด: รูปแบบการจัดการศึกษาไทยบนแนวคิด “นักเรียน คือ ลูกค้า”. จุลาลงกรณ์ธุรกิจปริทัศน์, 36(141), 18-35.

ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2556). ตลาดแรงงานไทยและบทบาทในการสร้างความแข็งแกร่งให้เศรษฐกิจไทย.

สืบค้น 20 มีนาคม 2560, จาก [https://www.bot.or.th/Thai/MonetaryPolicy/](https://www.bot.or.th/Thai/MonetaryPolicy/ArticleAndResearch/DiscussionPaper/DP012013.pdf)

ArticleAndResearch/DiscussionPaper/DP012013.pdf

วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน. (2559). หลักเศรษฐศาสตร์จุลภาค. พิมพ์ครั้งที่ 20. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

\_\_\_\_\_. (2559). หลักเศรษฐศาสตร์มหภาค. พิมพ์ครั้งที่ 15. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.



และกฤตวิทย์ อัจฉริยะพานิชกุล

- วิโรจน์ เจษฎาลักษณ์และชนัญชิตา เจริญวัฒน์. (2558). ลักษณะการบริโภคสินค้าและบริการของแรงงานต่างด้าว และการปรับตัวของการประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม กรณีศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร. *Veridian E-Journal, Silpakorn University*, 8(2), 1102-1113.
- สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. (2556). *ทีดีอาร์ไอวิเคราะห์ผลดี/ผลเสียนโยบายค่าแรงขั้นต่ำ 300 บาท*. สืบค้น 20 มีนาคม 2560, จาก <https://tdri.or.th/2013/01/labour300/>
- สุตารัตน์ พิมพ์รัตนกานต์และนรินทร์ สังข์รักษา. (2560). รูปแบบวิถีชีวิตของแรงงานต่างด้าวสัญชาติเมียนมาในพื้นที่เขตคลองสามวา กรุงเทพมหานคร. *Veridian E-Journal, Silpakorn University*, 10(3), 2420-2439.
- สุวดี นำพาเจริญ และชลธิชา จำรัสพร. (2557). *การวิเคราะห์สมการถดถอย*. สืบค้น 30 สิงหาคม 2562, จาก [http://www.tpa.or.th/writer/read\\_this\\_book\\_topic.php?bookID=3086&read=true&count=true](http://www.tpa.or.th/writer/read_this_book_topic.php?bookID=3086&read=true&count=true)
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2558). *รายงานสำมะโน/สำรวจ/รายงานสถิติจังหวัด/สำรวจพิเศษ*. สืบค้น 20 มีนาคม 2560, จาก [http://tak.old.nso.go.th/nso/project/search/index.jsp?province\\_id=49&fid=1](http://tak.old.nso.go.th/nso/project/search/index.jsp?province_id=49&fid=1).
- สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดตาก. (2558). *รายงานความเคลื่อนไหวภาคอุตสาหกรรมในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก*. สืบค้น 25 มกราคม 2560, จาก <http://www.industry.go.th/tak/index.php/docman/2015-23-09-22-1/266-2015-23-09-3333-1/file>.
- อังศุธร เกื่อนนาดี. (2561). พฤติกรรมทางเศรษฐกิจในการย้ายถิ่นของแรงงานข้ามชาติกัมพูชาในจังหวัดชลบุรี. *Journal of Economics and Management Strategy*, 5(1), 51-68.
- Ariyabuddhiphongs, V. (2011). Lottery gambling: A review. *Journal of Gambling Studies*. 27: 15-33.
- Kurekova, L. (2011). Theories of migration: Conceptual review and empirical testing in the context of the EU East-West flows. *Paper prepared for Interdisciplinary conference on Migration. Economic Change, Social Challenge. April 6-9, 2011, University College London*. Retrieved on September 18, 2017, from <https://pdfs.semanticscholar.org/f6cd/407bb33dcee11d834a6dacb2d3ccdb99f972.pdf>
- Lathapipat, D. and Poggi, C. (2016). *From Many to One: Minimum Wage Effects in Thailand*. Retrieved on September 18, 2009, from [https://www.pier.or.th/wp-content/uploads/2016/08/pier\\_dp\\_041.pdf](https://www.pier.or.th/wp-content/uploads/2016/08/pier_dp_041.pdf)